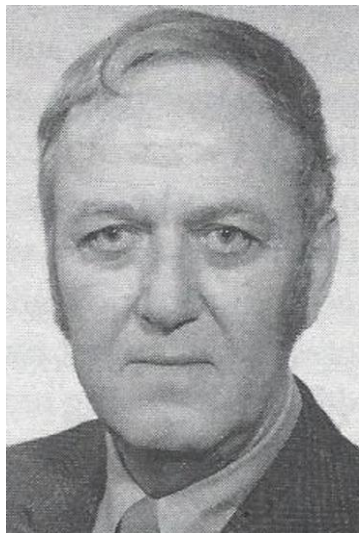

Södra Roslagens släktforskarförening – 25 år

Föredrag av Carl-Göran Backgård

Starten

25 år har gått och jag ber er följa med mig i tanken tillbaka till 1989, samma år som Globen invigdes. Det är verkligen inte långt tillbaka jämfört med tider som vi som släktforskare rör oss i. Hur var det då för 25 år sedan? Hugo Persson, en mycket aktiv släktforskare hade flyttat till Åkersberga. Han var 72 år gammal och verksam i Genealogiska Föreningen, som var Sveriges stora släktforskarförening. Han hade varit ledare för en släktforskningscirkel här i Åkersberga, där bland andra Mai-Britt Andersson, Inga-Lill Olsson Hellström och Carl-Evert Gustafsson deltog. Han hade också sett att jag haft cirklar i släktforskning så en kväll ringde han mig och frågade om jag ville vara med och starta en släktforskarförening. Det ville jag.

Vi pratade lite om hur det skulle gå till och det visade sig att Åkersberga bibliotek hade erbjudit honom att hjälpa till med att sprida budskapet och att vi kunde få vara där. Vi bestämde ett datum, tisdagen den 7 februari för ett första möte. Jag har här inbjudan.

På detta första möte bestämde vi att bilda föreningen och utsåg en tillfällig styrelse som skulle göra ett förslag till stadgar och planera den första verksamheten. Vi beslutade också att sätta i gång verksamheten direkt med en temakväll Skåne-Blekinge den 15 mars och ett studiebesök på Genealogiska Föreningen den 7 april.

Den 25 april höll vi medlemsmöte. Då hade vi inbjudit alla som var med den 7/2, alla som hade beställt mikrofilm genom biblioteket och alla som deltagit i släktforsknings-

cirklar som vi kände till. 26 personer kom varav faktiskt några också är med i dag. Den tillfälliga styrelsen var klar med sitt arbete. Stadgeförslaget presenterades och antogs efter några putsningar. Den första styrelsen valdes och kom att bestå av Carl-Evert Gustafsson, ordförande, och Birgitta Johansson, Mai-Britt Andersson, Inga-Lill Hellström, Margareta Möller och mig. Lennart Neckman och Britt Wrang valdes till revisorer och Inga Norrby, Hugo Persson och Ebba Sigemo till valberedning. Medlemsavgiften bestämdes till 40 kr och ett ambitiöst program för resten av året antogs med ett par temakvällar, tre studiebesök, en läsövningskväll, höstmöte och en studiecirkel.

SAMLING FÖR BILDANDE AV SLÄKTFORSKARFÖRENING I ÖSTERÅKER!

DU, som bor i Södra Roslagen, och redan släktforskar eller tänker börja med denna intressanta sysselsättning. Vi har nu blivit så många i Åkersberga med omnejd att det är aktuellt att vi bildar en släktforskarclubb eller förening.

Fördelarna med en sammanslutning är många. Vi kan träffas regelbundet och diskutera problem, vi kan hjälpa varandra, vi kan ordna anbytdagar, ordna studiebesök och i största allmänhet ha trevligt tillsammans.

Vi undertecknade tar nu, tillsammans med Åkersberga bibliotek, initiativet till en sammankomst.

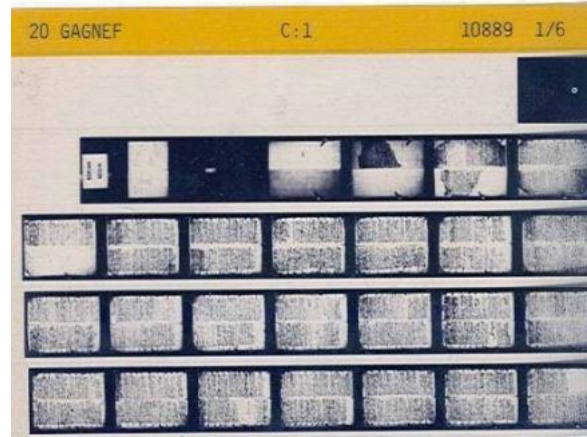
Alla nuvarande och blivande släktforskare i Södra Roslagen (Österåker, Vaxholm, Östra Ryd och Täby) är välkomna och uppmanas att sluta upp till denna gemenskap.

Carl-Göran Backgård

Hugo Persson

De första fyra åren under Carl-Evert Gustafssons ordförandeskap

Hur gick det till att släktforska på den tiden? Jo det var mikrofilm på rullar som gällde. Visst fanns internet men inte alls som i dag. Varken Genline, SVAR eller Arkiv Digital hade börjat lägga upp inskannade kyrkoböcker där. Kyrkböcker på filmrullar hade funnits i några år. De hanterades av länsbiblioteken och beställdes via vårt bibliotek. Väntetiderna var avsevärda,

det dröjde månader, kanske halvår. Det var helt enkelt kopior på de filmrullar mormonerna tagit på 50- och 60-talet och det var filmrullar med en viss längd. Man hade fotograferat tills rullen tog slut och sedan bytt till ny rulle, i allmänhet alltså mitt i en arkivvolym. Om jag då ville titta på volymen i skarven måste jag beställa två rullar. Det hände mer än en gång att jag inte fick båda rullarna samtidigt och naturligtvis fanns till min stora besvikelse det jag var intresserad av inte på den rulle jag fick först.

Mikrokorten, som nyligen hade börjat tillhandahållas av SVAR, Svensk Arkivinformatiön i Ramsele, innebar en avsevärd förbättring genom att man slapp sitta och veva i oändlighet på läsapparaten och att man beställde och fick hela arkivvolymen.

Föreningens verksamhet fortsatte med studiebesök, anbytarträffar och temakvällar. Hugo var fortsatt aktiv, särskilt förtjust verkade han vara i mormonernas center i Västerhaninge. Vår första anbytarträff gällde som sig bör Roslagen.

Tio år med Tyko Hanéll och Mary Carlsson

Tyko Hanéll efterträdde 1993 Carl-Evert Gustafsson som ordförande och var kvar till 2002 med ett uppehåll 1999-2000 då Mary Carlsson höll i klubban.

Det har varit betydelsefullt för oss under alla år att ha intressanta föredrag på våra vår- och höstmöten. Bland mera namnkunniga personer kan vi nämna Peter Englund, Ebbe Schön och Ingegerd Troedsson. Peter Englund, numera en av de aderton, besökte oss på höstmötet 1993 och berättade om sin nya bok "Ofredsår" som just kommit ut. Ebbe Schön, som var bekant med Mary Carlsson och hennes man, var hos oss på höstavslutningen 1997 och berättade om julseder i gångna tider och om skrock, tomtar och troll. Ingegerd Troedsson som varit talman i riksdagen var vår gäst på höstmötet 2000 och berättade stolt om sina anmödrar.

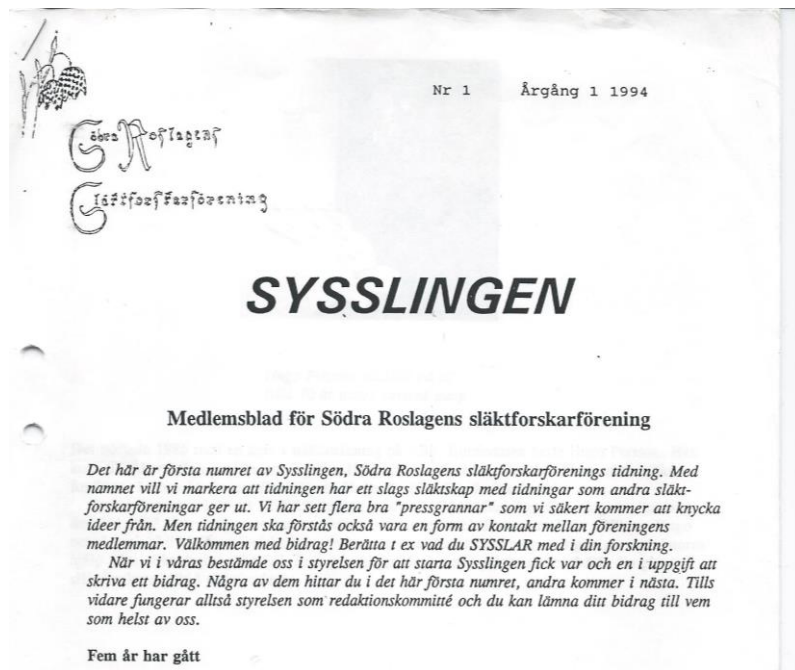
Flera välkända ledande släktforskare har också varit här, som Ingemar Carlsson, vårdare av Bernadotteska arkivet, den svenska kungafamiljens privata arkiv, som talade på hösten 1991 om genealogisk förfalskning, Lars Ericson Wolke, arkivarie vid Krigsarkivet, våren 1997 om krigsarkivet, Christopher von Warnstedt, på sin tid en välkänd, stridbar och färgstark historiker och släktforskare, våren 1991 om skattelängder och hösten 1994 om problemet med okänd fader. 15 av våra egna medlemmar har medverkat med föredrag. Jag kan inte låta bli att nämna höst avslutningen 2000 då Mary Carlsson hade planerat berätta om gammal folktro. Men hon blev tyvärr sjuk och i sista stund

fick Inga-Karin Gillberg och jag ta på oss tomteluvor och växelläsa Tomten av Viktor Rydberg – säkert en höjdpunkt i föreningens historia.

Vi startade Sysslingen 1994, först i styrelsens regi, sedan med en redaktionskommitté där Bibbi Backgård och Susanne Fagerqvist har lett arbetet ungefär lika länge. I början blev det bara två nummer om året men från och med 1997 har vi gjort fyra. Det torde bli 74 nummer totalt!

Företaget Geline AB bildades 1995 och kom så sakteliga i gång med kyrk-

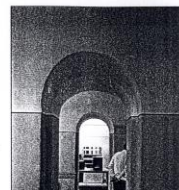
böcker på nätet. Snart var det dock forskning på mikrokort i Arninge som blev det stora. Man hade i flera år talat om ett mikrokortcentrum i Stockholmstrakten. Det hade funnits sådana en tid i Leksand i Dalarna och i Kyrkhult i Blekinge. SVAR hade till och med på försök flyttat in i Vaxholms kastell för att där ställa i ordning en forskarsal. Vi var inbjudna dit och fick höra om planerna, men det blev ingen fortsättning. Det var svårigheterna att komma över vattnet som stoppade idén.

Vaxholm nobbar Riksarkivet:

Vägrar ordna båtförbindelse

I mer än ett år har Statens Fastighetsverk och Riksarkivet/Arkion förhandlat med Vaxholms stad om att få en bekväm båtförbindelse till Vaxholms fästning (eller "kastell" som den historiskt bildade hellre säger) garanterad året runt. Det arkivforskningscentrum som Arkion vill lägga i Östra Hagen på Kastellet är färdigprojekterat av Ahlsén arkitekterna, upphandling av byggentreprenaden pågår (beräknad till ca 20 Mkr), men så länge inte en båtförbindelse året runt till rimligt pris är garanterad, skriver inte Arkion något hyresavtal med Fastighetsverket.

Av Karl-Erik Synnerman

På riksarkivets depå i Arninge gick det bättre. Forskarsalen för mikrokortläsning öppnade den 5 oktober 1998. Stockholmarna tyckte förstås att Arninge låg vansinnigt långt ute på landet, men i vår förening var glädjen stor. Oavsett vad stockholmarna tyckte blev det en väldig tillströmning och riksarkivet såg sig tvunget att ransonera tiderna. Man fick bara sitta halva dagen.

Vi hade under åtskilliga år en regional samverkan, där vi turades om att arrangera sammankomster för släktforskarföreningar i Mälardalen och diskuterade gemensamma problem, informerade varandra om vad vi höll på med och liknande. Som ett resultat av denna samverkan fick vår förening i uppdrag att försöka påverka riksarkivet att förbättra sin service i Arninge till släktforskarna. Vi bildade en kommitté, Arningekommittén, som bestod av Mai-Britt Andersson, Inga-Karin Gillberg och mig som regelbundet träffade Metta Brundin på Riksarkivet. Något lyckades vi väl förbättra om än inget revolutionerande.

Ett projekt där några medlemmar lade ner en hel del tid var registreringen i Disgen av det material som Ebba Åberg skänkte föreningen, cirka 10 pärmar med hennes släkt, mestadels

Österåkersbor. Forskningen hade gjorts av hennes man Hugo Åberg som dog 1988. Ebba var född 1904 och lagom till hennes 95-årsdag blev vi klara och kunde överlämna en antavla.

1994 firade vi föreningens första fem år med fest på Biblioteket. Carl-Uno Sjöblom var gäst och kåserade om sin släktforskning. 10-årsjubileet gick av stapeln här i Vita huset med ett mycket uppskattat föredrag av Björn Lippold om soldatforskning. Krister Lagersvärd, förbundets ordförande, var gäst.

Vår grundare Hugo Persson dog 16/12 1996

Sju år med Eddy Widborg 2003-2009

Vi har i alla år flitigt fortsatt med studiebesök – på arkiv och på andra platser av kulturellt intresse. De två mest populära arkiven är Stockholms stadsarkiv och krigsarkivet – 8

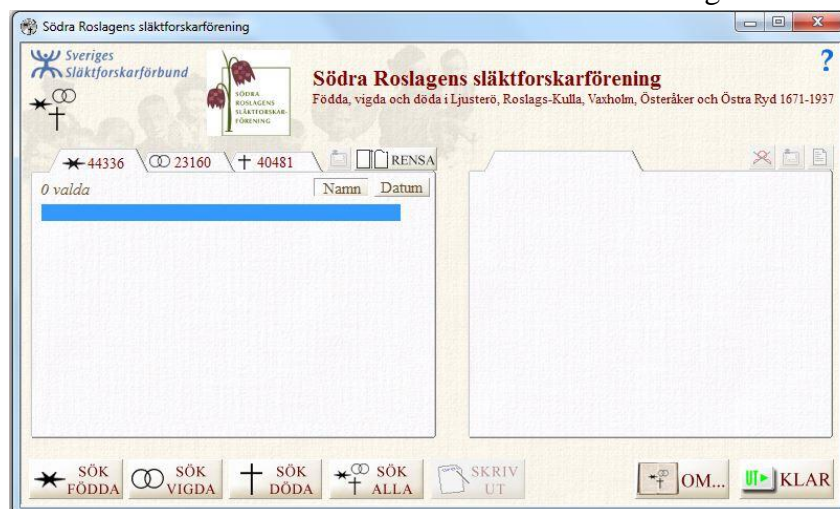
Mai-Britt Andersson, Ulla Kamil och Adam och Eva

Skokloster

respektive 7 gånger. Den längsta resan gjorde vi 1993 till Släktforskarnas hus i Leksand, en tvådagarsresa. Utflyktsmål i närområdet har vi ofta besökt, till exempel våren 2000 då vi forskade ända tillbaka till Adam och Eva här ute i Östra Lagnö. Vi har ibland samverkat med hembygdsföreningarna i Vaxholm och Österåker, till exempel 2006 då vi reste till Gamla Uppsala och 2007 då vi for till Skokloster och Lasse Åbergs museum i Bålsta. 2009 var det första året vi inte fick några anmälningar till de studiebesök vi planerat och sedan dess har vi bara haft något enstaka.

För en ganska stor skara av oss kännetecknas den här epoken av fem års idogt arbete med registrering och kontrolläsning av födelse-, vigsel- och dödsnotiser i församlingarna i Österåkers och Vaxholms kommuner. Det var alltså föreningens cd som höll på att bli till. Arbetet

började med Roland Pierre som ledare, men sorgligt nog blev han sjuk och dog 2005. Anita Järvenpää fick överta ledarskapet. Vid höstmötet 2009 kunde vi stolta presentera cd:n som innehåller 96 000 poster och täcker tiden från första kyrkbok 1671 till 1937. Som mest var vi 30 medlemmar som deltog i arbetet. Vi har sedan sålt

cirka 265 exemplar.

Med cd:n som bas kunde vi lätt bidra till senaste upplagan av Sveriges dödbok genom att plocka ut uppgifterna om döda 1901-37 i våra socknar, komplettera dem med ett par uppgifter och med åren 1938-46. Både före och efter detta har medlemmar i föreningen gjort insatser för Sveriges dödbok. Den första utgåvan var ju minst sagt ofullständig eftersom personer som dött på 1950- och 1960-talen bara hade personnummer, dödsdatum och dödsort, men inga

namn. Det var då projektet började kallas Namn åt de döda. Det som nu pågår är att komplettera med sådant som saknas, framför allt stora församlingar i de stora städerna. Planen är att upplaga 6 ska komma ut till släktforskardagarna i år.

En annan insats några medlemmar har gjort har varit att delta i programmet Jourhavande släkt-

forskare i Arninge, som pågick 2004-2011. Det var alltså fråga om att hjälpa ovana besökare till rätta, hjälpa till att läsa och ge råd till den som kört fast. Programmet var uppskattat, men dog mer eller mindre ut till följd av att besöksfrekvensen i Arninge minskade. Det i sin tur berodde naturligtvis på att släktforskning via nätet fått bättre och bättre möjligheter och att släktforskare började klara sig mer och mer på egen hand. Arkiv Digital hade bildats 2005 och gick efter ett par år ihop med Digi Arkiv. Satsningen på nyfotografering i färg med hög kvalitet välkomnades av oss släktforskare.

Eddy satte en särskild prägel på föreningen genom att starta flera studiecirkelar i intressanta ämnen. En hade som utgångspunkt skepparen Nils Petterssons brev 1817 från Stockholm till Bengt Svensson i Glimminge, Västra Karup, om någon fastighetsförsäljning, en handlade om bergsmän i Värmland, en om skillnaden mellan bergmästare och borgmästare och en om ett misstänkt mord på Sollerön 1875.

Vårt 15-årsjubileum firades här i Vita huset med Sveriges Släktforskarförbunds ordförande Ted Rosvall som gäst. Han höll ett intresseväckande föredrag om forskning efter emigranter i USA. Däremot hoppade vi över 20-årsjubileet.

Modern tid med Anita Järvenpää som ordförande, från 2010

Som ni vet baserar vi föreningens arbete numera på månadsmöten, datastugor och träffar med jourhavande släktforskare. Det var redan på hösten 2005 som Vaxholmskommittén började med månadsmöten i Vaxholm, något som slog så väl ut att vi tog efter i Åkersberga på våren 2006. Jourhavande släktforskare på lördagar på biblioteken i Vaxholm och Åkersberga är från ungefär samma tid, även i det avseendet med Vaxholm som initiativtagare. Datastugorna har ett par år mindre på nacken. De kom till 2009. Vårmötena, våravslutningarna och höstmötena har fortsatt att vara viktiga delar av verksamheten.

Då är vi nu framme i 2014. Föreningen är utan tvekan livskraftig och kommer förhoppningsvis att finnas kvar 2039, i 25 år till. Jag kan dock inte lova att komma då och berätta om den andra 25-årsperioden.